

Ad Calosyrium

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ πρὸς Καλοσίριον ἐπίσκοπον Ἀρσενοΐτην κατὰ τῶν λεγόντων ἄνθρωπόμορφον εἶναι τὸ θεῖον.

ἌΦΙΚΟΜΕΝΟΙ τινες ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Καλαμῶνος, ἠρωτῶντο παρ' ἐμοῦ περὶ τῶν αὐτόθι μοναστῶν, τίνα τρόπον διατελοῦσιν, ἢ καὶ ὁποῖαν ἔχουσι τοῦ βίου τὴν διαγωγὴν. οἱ δὲ ἔφασκον εὐδοκιμεῖν μὲν ἐν ἀσκήσει πολλοὺς, καὶ σφόδρα βούλεσθαι τὸν μοναχοῖς πρέποντα κατορθῶσαι βίον· εἶναι δὲ τινὰς τοὺς περιόντας καὶ θορυβοῦντας ἐξ ἀμαθίας τοὺς ἐθέλοντας ἡρεμεῖν, εἶτα λογοποιεῖν αὐτοὺς διεβεβαιοῦντο τοιαῦτά τινα· ἔφασκον γάρ Ἐπειδὴ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον ἢ θεία λέγει γραφή, χρὴ πιστεύειν ὅτι ἢ ἀνθρωποειδὲς ἦγουν ἀνθρωπόμορφον ἐστὶ τὸ θεῖον· ὅπερ ἐστὶ παντελῶς ἀσύνετον, καὶ τοῖς τῆς ἐσχάτης δυσσεβείας 604 ἐγκλήμασιν ὑπενεγκεῖν δυνάμενον τοὺς οὕτω φρονεῖν ἐλομένους. ἔστι μὲν γὰρ ὁμολογουμένως κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἢ δὲ ὁμοιότης οὐ σωματικῆ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐστὶν ἀσῶματος, καὶ τοῦτο διδάξει λέγων αὐτὸς ὁ Σωτὴρ "Πνεῦμα ὁ Θεός." οὐκοῦν οὐκ ἐνσώματος, εἰ πνεῦμά ἐστιν, οὐδὲ ἐν εἴδει σωματικῶ. τὸ γὰρ ἔξω σώματος, ἔξω καὶ σχήματος εἶη ἄν. ἄποσον γὰρ καὶ ἀσχημάτιστον ἐστὶ τὸ θεῖον. εἰ δὲ νομίζουσιν, ὅτι κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος φύσιν ἐσχηματίσθη καὶ αὐτὸς ὁ ἐπὶ πάντων Θεός, λεγέτωσαν εἰ καὶ αὐτὸς ἔχει πόδας ἵνα περιπατῇ, χεῖρας ἵνα δι' αὐτῶν ἐργάζεται, καὶ ὀφθαλμοὺς ἵνα βλέπῃ δι' αὐτῶν. ποῦ τοίνυν περιπατεῖ; ἢ ἐκ ποίων τόπων εἰς ποίους ἀπέρχεται ὁ τὰ πάντα πληρῶν; ἔφη γάρ "Μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ λέγει Κύριος;" ἢ ποίας χεῖρας εἰς ἔργα κινεῖ ὁ διὰ ζῶντος Λόγου δημιουργῶν; καὶ εἰ καθ' ἡμᾶς ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἐν προσώπῳ κειμένους, οὐχ ὁρᾷ που πάντως τὰ ὀπίσω· ἀλλ' ὅταν πρὸς ἀνατολὰς βλέπῃ, οὐκ οἶδε τί πράττουσιν οἱ ἐν δυσμαῖς; κἂν εἰς δυσμὰς ἴδῃ πάλιν, οὐχ ὁρᾷ τοὺς ἐν ταῖς ἀνατολαῖς; ταῦτα καὶ γράφειν αἰσχύνομαι, διὰ δὲ τὴν τινῶν ἀπόνοιαν γέγονα ἄφρων, οὐχ ἐκὼν μᾶλλον, ἀλλὰ παρ' αὐτῶν ἠναγκασμένος. ἐπιστομιζέσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα φλυαροῦντες, ὡς ἀμαθεῖς, καὶ ἡρεμείτωσαν μὴ ἀπτόμενοι τῶν ὑπὲρ δύναμιν, μᾶλλον δὲ μὴ καταλαλεῖ 605 τωσαν τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ Θεὸς ὑπὲρ πᾶσαν κτίσιν ἐστίν, οὔτε σῶμα νοούμενος, οὔτε ἐν τύποις ἢ σχήμασι σωματικοῖς, ἀλλ' ἔστιν ἀπλοῦς, ἄυλος, ἀνείδεος, ἀσύνθετος, οὐκ ἐκ μερῶν ἢ μελῶν ἢ μορίων συγκείμενος καθάπερ ἡμεῖς, πνεῦμα δὲ μᾶλλον, κατὰ τὰς γραφὰς, καὶ τὰ πάντα ἐφορῶν, πανταχοῦ ὦν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, καὶ οὐδενὸς ἀπολιμπανόμενος· πληροὶ γὰρ οὐρανὸν καὶ γῆν. τὸ δὲ κατ' εἰκόνα Θεοῦ πεποιῆσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἐτέρας ἐμφάσεις καὶ ὑπονοίας ἔχει. μόνος γὰρ αὐτὸς παρὰ πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ζῶα λογικός ἐστὶ, φιλοικτίρμων, ἐπιτηδειότητα πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων, λαχῶν δὲ καὶ τὸ ἄρχειν ἀπάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καθ' ὁμοιότητα καὶ εἰκόνα Θεοῦ. οὐκοῦν κατὰ τὸ εἶναι ζῶον λογικὸν καὶ καθὸ φιλάρετον καὶ ἀρχικὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν εἰκόνι Θεοῦ πεποιῆσθαι λέγεται. εἰ δὲ νομίζουσι κατὰ τὸ τοῦ σώματος σχῆμα λέγεσθαι τὴν εἰκόνα, οὐδὲν λυπεῖ καὶ τοῖς ἀλόγοις τῶν ζῶων σύμμορφον λέγειν εἶναι τὸν Θεόν. ὀρώμεν γὰρ, ὅτι καὶ αὐτὰ ἐκ τῶν αὐτῶν ἡμῖν εἰσι μορίων, πόδας ἔχοντα καὶ στόμα καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ ῥίνας καὶ γλῶσσαν καὶ τὰ ἕτερα τῶν τοῦ σώματος μελῶν. παυέτω τοίνυν ἢ σὴ θεοσέβεια τοὺς τοιοῦτους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐπιτιμάτω τοῖς ταῦτα φλυαρεῖν εἰωθόσιν.

Ἄκούω δὲ ὅτι φασὶν ἀπρακτεῖν εἰς ἀγιασμόν τὴν μυστικὴν εὐλογίαν, εἰ ἀπομείνοι λείψανον αὐτῆς εἰς ἑτέραν ἡμέραν. μαίνονται δὲ ταῦτα λέγοντες· οὐ γὰρ

ἀλλοιοῦται 606 Χριστὸς, οὐδὲ τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα μεταβληθήσεται, ἀλλ' ἡ τῆς εὐλογίας δύναμις, καὶ ἡ ζωοποιὸς χάρις διηνεκῆς ἐστὶν ἐν αὐτῷ. Περιέρχονται δὲ καὶ ἕτεροὶ τινες, ὡς φασι, προσποιούμενοι μόνη σχολάζειν τῇ προσευχῇ, καὶ οὐδὲν ἐργαζόμενοι, καὶ ὄκνου πρόφασιν καὶ πορισμοῦ ποιοῦνται τὴν εὐσέβειαν, οὐκ ὀρθὰ φρονοῦντες. ἐπεὶ λεγέτωσαν ἑαυτοὺς καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κρείττονας, οἱ εἰργάζοντο μὲν ἐνδιδόντος αὐτοῖς τοῦ καιροῦ τὴν εἰς τοῦτο σχολήν, ἔκαμνον δὲ καὶ εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. πῶς δὲ καὶ ἐπελάθοντο γράφοντος τοῦ μακαρίου Παύλου πρὸς τινὰς "Ἀκούω γὰρ περιπατεῖν ἐν ὑμῖν τινὰς μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους;"

Οὐκ ἀποδέχεται τοίνυν τοὺς τοῦτο δρῶντας ἡ Ἐκκλησία. δεῖ μὲν γὰρ ὁμολογουμένως εὐχεσθαι συντόμως ἐνηρημοῦντας τοῖς ἀσκητηρίοις· λυπεῖ δὲ οὐδὲν, μᾶλλον δὲ καὶ ὠφελιμώτατόν ἐστιν ἄγαν τὸ καὶ ἐργάζεσθαι, ἵνα μὴ ἐτέροις ἐπαχθῆς εὐρεθῆ, τοὺς αὐτῶν ἰδρῶτας εἰς ἰδίαν δεχόμενος χρεῖαν, δυνηθῆ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ πόνων παραμυθῆσασθαι χήραν καὶ ὄρφανόν, καὶ ἀσθενοῦντάς τινὰς τῶν ἀδελφῶν. εἰ δὲ νομίζουσιν εἶναι καλόν, τὸ ἔργου μὴ ἄπτεσθαι, ὅταν πάντες τὰ αὐτῶν ζηλώσωσι, τίς ὁ τρέφων αὐτούς; ἀργίας τοίνυν καὶ γαστριμαργίας πρόφασιν ποιοῦνταί τινες, τὸ δεῖν οἶεσθαι μόνη σχολάζειν τῇ προσευχῇ, ἔργου δὲ ὅλως μὴ ἄπτεσθαι. μὴ συγχῶρει δὲ τοῖς ὀρθοδόξοις μετὰ τῶν καλουμένων Μελετιανῶν συναγέσθαι, ἵνα μὴ γένωνται κοινωνοὶ τῆς ἀποστα 607 σίας αὐτῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ἐκεῖνοι μετανοοῦντες ἔρχονται πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους, ἔστωσαν δεκτοί· μηδεὶς δὲ ἀδιαφορεῖτω, μηδὲ κοινωνεῖτω ἐκείνοις μὴ μεταγινώσκουσιν, ἵνα μὴ, ὡς ἔφην, κοινωνοὶ γένωνται τῆς ἐνούσης κακοπιστίας αὐτοῖς.

Ταῦτα ἡ σὴ θεοσέβεια ἀναγνωσθῆναι παρασκευασάτω ἐν ἐκείνοις τοῖς μοναστηρίοις εἰς οἰκοδομὴν τῶν αὐτόθι, καὶ παραγγελλέτω φυλάττειν αὐτὰ, ἵνα μήτε οἱ ὀρθόδοξοι κάμνωσι παραλυομένης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, μήτε μὴν οἱ ἀργοτροφεῖν ἐθέλοντες ἔχωσιν τινὰ παρείσδυσιν τοῦ δοκεῖν εἶναι χρηστοί. Ἐρρώσθαί σε ἐν Κυρίῳ εὐχομαι, ἀγαπητὲ καὶ ποθεινότατε.